

Tatuering hos tonårsflickor — ett socialt problem¹⁾

Av doktor Alf Björnberg, Göteborg.

Det är sällsynt, att nutida europeiska kvinnor låter tatuera sig av litteraturen att döma. Modebetingade tatueringsepidemier har emellertid beskrivits hos såväl kvinnor inom högre socialskikt (1) som hos prostituerade (2). År 1891 redovisades en dansk undersökning av 804 prostituerade kvinnor, av vilka 80 var tatuerade (3). Det har även förekommit, att kvinnor med utbredda tatueringar visat sig på varieté (4).

Upprepade gånger har jag sett tatueringar hos unga flickor, som haft veneriska sjukdomar, men endast i enstaka fall hos medelålders och äldre kvinnor. Detta syntes tyda på, att det nu är modernt, att unga, socialt missanpassade kvinnor låter tatuera sig och därför har denna undersökning kommit till stånd.

Materialet består av 76 tatuerade flickor omfattande två grupper:

a) 22 flickor som sökt läkare för venerisk sjukdom, och

b) 54 flickor som undersökts på barnavårdsnämndens inackorderingshem eller på ungdomsvårdsskolor.

Inom den förra gruppen a) har tatueringarna upptäckts tillfälligtvis vid rutinmässig läkarundersökning. Någon frekvenssiffra för tatueringar inom kvinnligt venereologiskt klientel kan icke lämnas. Dock påvisades tatueringar hos fyra av 13 flickor, som tvångsintagits på sjukhus enligt lex veneris, enär de avbrutit kontroll och behandling av smittsam könssjukdom.

Inom den senare gruppen b) har uppgifterna inhämtats vid undersökning av flickor, vilka varit intagna å barnavårdsnämndens i Göteborg inackorderingshem, Lilla torp och Pipblåsaregatan samt å statens ungdomsvårdsskolor, Härsjögården, Källered och Ryagården. Samman-

lagt 111 flickor tillfrågades om förekomsten av tatueringar. Omkring 50 % var tatuerade (tabell 1).

Tabell 1. Förekomst av tatueringar hos 111 flickor intagna å barnavårdsnämndens inackorderingshem och ungdomsvårdsskolor.

Hem resp. skola	Tatuerade	Icke tatuerade
Barnavårdsnämndens inackorderingshem	16	15
Härsjögårdens yrkesskola	7	12
Källered's yrkesskola	3	12
Ryagårdens yrkesskola	28	18
Summa antal	54	57

Dessa flickor berättade ofta om stympade hem, rymningar från hemmet, kriminella handlingar, veneriska sjukdomar, utomäktenskapliga graviditeter, sprit- och narkotikamissbruk. Deras ålder vid undersökningstillfället redovisas i tabell 2.

Tabell 2. Åldersfördelning vid undersökningstillfället av 76 tatuerade flickor.

Ålder	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	
Antal	1	0	9	13	15	11	12	7	3	4	1	Summa 76

De 76 flickorna hade tatuerats vid sammanlagt 121 olika tatueringstillfällen (tabell 3) med totalt 266 tatueringar.

Tabell 3. Antal olika tatueringstillfällen hos 76 tatuerade flickor.

Antal tatueringstillfällen .	1	2	3	Summa 121
Antal flickor	40	27	9	Summa 76

¹⁾ Från Hudkliniken, Holtermanska sjukhuset, Göteborg.
Chef Professor G. Seeberg.

De flesta tatueringarna hade gjorts hos 15—17-åringar under åren 1956—1959 (tabell 4 och 5).

Tabell 4. Antal tatueringstillfällen åren 1952—1959 hos 76 flickor.

År	1952	1953	1954	1955	1956	1957	1958	1959 ¹⁾
Antal tatueringstillfällen	1	0	3	4	20	27	30	39

Tabell 5. Ålder vid 121 olika tatueringstillfällen hos 76 flickor.

Ålder	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23
Antal tatueringstillfällen	4	10	24	28	21	10	16	3	1	1	3

Tatueringen har vanligen skett tillsammans med kamrater (87 ggr) och vid ett mindre antal tillfällen, då de varit ensamma (28 ggr). Oftast har flickorna tatuerat sig själva (24 ggr). Ovanligt var emellertid inte, att kamrater varit dem behjälpliga (55 ggr), därav pojkar 33 ggr och flickor 22 ggr. Hot eller våld har inte förekommit men de har varit spritpåverkade vid 27 tillfällen. Man tycks ha tatuerat sig, där det fallit sig, hemma hos kamrater, i det egna hemmet, i portgångar etc. (tabell 6). Hos inte mindre än 40 % har utsmyckningen gjorts på inackorderingshem eller ungdomsvårdsskolor. Sannolikt är, att flickorna i denna miljö lätt påverkade varandra och att det här funnits en del "specialister", som behärskat tekniken.

Tabell 6. Lokaltitet, där tatuering skett vid 121 olika tillfällen.

Lokaltitet	Egna hemmet	Hos bekanta	Ungdomsvårdsskola	Inackorderingshem	Annan lokalitet	Ingen uppgift
Antal	18	32	33	11	16	11

Flickorna var märkbart generade, då de tillfrågades om anledningen till att de låtit tatuera sig. De flesta kunde icke angiva något skäl, medan andra angav nyfikenhet eller tidsfördriv som

orsak eller hade tyckt, att det var "skoj, tuftt eller vackert". Endast fem skyllde på spritpåverkan. Tre hade tatuerat sig med pojknamn för att bevisa sin "kärlek" och två hade stuckit in mönster på trots. Flera hade synbarligen viljelöst låtit sig tatueras av pojkar. Några flickor hade trott, att tatueringarna skulle försvinna spontant.²

Proceduren, som oftast varit obetydligt smärtsam, har i de flesta fallen varit likartad: en synål har doppats i svart tusch, i några fall i bläck, i ett fall i cinnober och därefter upprepade gånger stuckits in några millimeter i huden, varvid färgpartiklarna kvarlämnats i denna. I stället för en enstaka nål har ofta en s. k. gaddstock använts, vilken består av två eller flera nålar, vilka surrats tätt samman och fästs till en trästicka. (Slanguttrycket bland flickorna för "tatuera" är "gadda".) Ibland har ett mönster först skurits ut i huden med kniv eller rakblad, varefter såren omedelbart ingnidits med tusch. Bilderna har i allmänhet utförts på frihand utan förebild. Vid sex tillfällen användes elektrisk maskin av mer eller mindre yrkesmässiga, manliga "specialister". En flicka fick en ros instucken på låret på ett tatueringställe i Köpenhamn. De tatueringar, som utförts för hand, är genomgående av mindre god kvalitet. Färgen har nämligen ofta "tagit" olika inom olika delar av tatueringen, varigenom denna blivit ojämn.

Utom egentliga färgtatueringar har ärrtatueringar förekommit. Härvid läderas huden med nål eller kniv till ett mönster och bestående, ofta hyperpigmenterade ärr uppstår — en företeelse analog till ärrtatuering hos primitiva folk. Ibland förekom teckningar med bläck eller färgpenna på huden utan egentlig tatuering.

Vid 93 tatueringstillfällen uppkom den sedvanliga lokala reaktionen i form av svullnad, rodnad, krustabildning och ömhet, vilken avklingade i samtliga fall inom två veckor. Tecken till lymfangit-lymfadenit fanns ej i något fall. Vid 21 tillfällen uppkom icke några patologiska reaktioner.

¹⁾ Undersökningen innefattar ej månaderna november och december 1959.

²⁾ Anm. Senare lät ytterligare nio flickor på ett inackorderingshem tatuera sig vid ett och samma tillfälle, "för att alla skulle vara lika".

Tabell 7. Antalet tatueringar hos 76 flickor.

Antal tatueringar	1	2	3	4	5	6	7	8	12	15	17	19	Summa	266
Antal flickor	26	16	7	10	3	4	3	3	1	1	1	1	Summa	76

De flesta flickorna hade endast enstaka tatueringar men det fanns även de, som hade mer än tio sådana (tabell 7). Vanligaste lokaliseringarna var underarmar, lår och handryggar men påfallande många hade små tatueringar i ansiktet (tabell 8). De vanliga tatueringarna på låren förklarades ofta av en önskan att lätt kunna dölja dem.

Tabell 8. Lokaliseringen av 266 tatueringar hos 76 flickor.

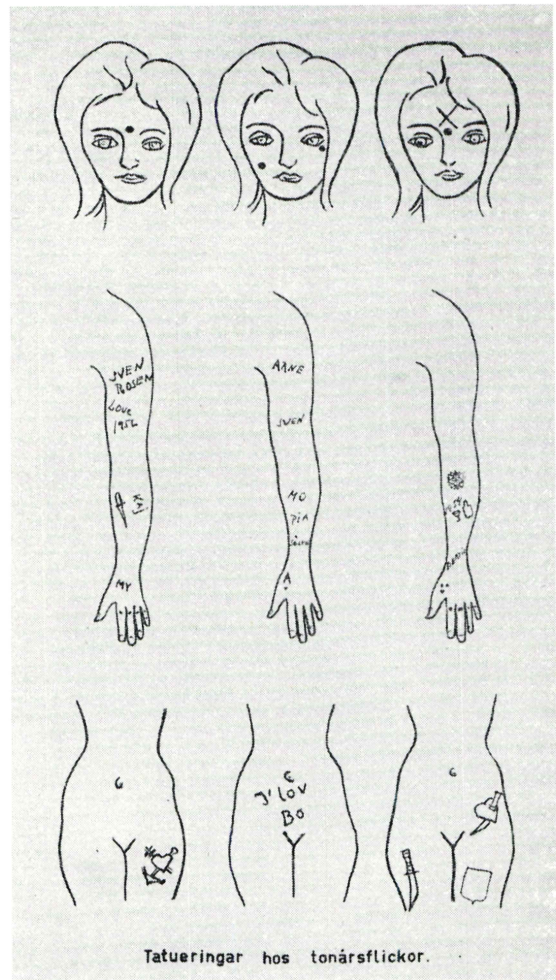
Lokalisation	Handrygg	Handflata	Underarm	Överarm	Ansikte	Fot	S:a 266
Antal tatueringar	57	2	74	28	16	2	
Lokalisation	Underben	Lår	Hals	Bröst	Buk	Genitalia	
Antal tatueringar	14	66	1	3	3	0	

Samtliga tatueringar var mörkt blå till färgen. Fem flickor hade dessutom röda och gröna tatueringar, vilka utförts av "fackmän". Tatueringarna bestod ofta av punkter, små streck, kors, enstaka bokstäver och namn (tabell 9). De största tatueringarna var av en handflatas storlek.

Tabell 9. Motiv hos 266 tatueringar hos 76 flickor.

Ansikts- mouche	Luffar- prickar	Namn			
		eget	pojkes		
14	48	12	62		
Initialer			Sen- tenser	Sym- boler	Diverse
flickas	egna	pojkes			
2	10	28	11	51	28

De vanligaste tatueringsmotiven var pojknamn eller initialer till sådana men även egna namn och initialer förekom. Tre punkter i form av en liksidig triangel, vilka av flickorna brukade betecknas som "luffarprickar" fanns ofta med den "vanliga" lokaliseringen i tumgreppet på handens dorsalsida. De var hos 14 flickor placerade på benen, oftast vid anklarna, vilket man ej brukar se hos män. Dessa "luffarprickar" på benen har ibland varit tecken på, att flickan vistats på en bestämd ungdomsvårdsskola, alltså ett slags igenkänningsmärke. En flicka hade dessa punkterade trianglar i båda handflatorna. Denna lokalisering av tatuering är, även bland män, ytterligt sällsynt på grund av den stora smärtsamheten i handflatan. I ansiktet hade somliga

centimeterstora kors men framför allt dominerade moucherna, vilka, särskilt i pannan, kan vara mycket vanställande. Symboliska tatueringar var ej ovanliga t. ex. hjärtan och kors-ankare-hjärta, sjömannens traditionella tecken för tro-hopp-kärlek. Alkoholmotiv såsom flaskor och brännvinsglas hade ibland anbringats väl synliga på underbenen. En del flickor uppvisade sentenser, "liberto" (på halsens framsida!), "take for you", "crime does not pay", "lev farligt, dö ung". Obscena tatueringar, som man kan se hos män, förekom icke.

De flesta flickorna ångrade, att de låtit tatuera sig, många omedelbart, andra först efter månader och år. Nio, varav tre endast hade obetydliga märken, önskade ha sina tatueringar kvar dock utan att kunna angiva något skäl därtill. En var uppenbarligen stolt över sina tatueringar. Flera flickor, som under stor självövertvinne låtit avlägsna sina märken, försåg sig senare, även i nyktert tillstånd, med nya sådana utan att kunna angiva något motiv till detta. Sålunda hade en flicka ett A på handryggen, vilket hon livligt önskade att få borttaget. Detta skedde slutligen trots hennes skräck för smärta. Då hon återkom efter en vecka för att få suturerna tagna, hade hon färskta ärrtatueringar intill platsen för excisionen.

Tjugotvå flickor försökte själva avlägsna sina märken. Detta skedde oftast genom att sticka eler skära ut färgpartiklarna, i något fall genom att bränna ut dem med cigarettglöd, genom att skrapa med stålull eller genom att pensla med lapislösning. Den i tatueringskretsar beprövade metoden att sticka in sur grädde i tatueringen hade man även försökt. Det framkallas härvid en lokal inflammation och färgkornen kan stötas ut. Denna metod gav i ett par fall ett förvånansvärt gott kosmetiskt resultat utan ärrbildning. Nio flickor hade fått sina tatueringar avlägsnade av läkare, i flera fall avgiftsfritt.

Femtioåtta flickor önskade få sina märken borttagna. Anledningen till att detta icke redan skett uppgavs vara avsaknad av pengar (23 st.), rädsla för smärta (9 st.), rädsla för ärr (3 st.),

avsaknad av tid (3 st.), oföretagsamhet (18 st.) eller okunnighet om tillvägagångssättet (2 st.).

De flesta flickorna var märkbart besvärade av sina tatueringar och försökte ängsligt dölja dem under plåsterlappar, genom att ständigt gå i långärmade kläder eller genom att undvika att visa sig i baddräkt. De flickor, som var intagna på ungdomsvårdsskolorna var oroliga för, att deras tatueringar skulle vara ett hinder, då de skulle söka arbete, vilket också en del flickor hade haft erfarenhet av. På en arbetsförmedling fick en flicka det rådet, att hon icke skulle avslöja tatueringarna för arbetsgivaren och en annan fick sluta sitt arbete som barnflicka, då hennes märken upptäcktes. En flicka, som arbetade som servitris, dolde sina tatueringar under plåsterlappar. Detta väckte hennes kamraters nyfikenhet, så att hon slutligen kände sig tvingad att sluta sin anställning av rädsla för att hennes hemlighet skulle avslöjas.

Sammanfattning.

Bland tonårsflickor, som varit i konflikt med samhället, finnes ett utbrett tatueringsmode, vilket synbarligen är av sent datum. Tatueringarna har ofta en sådan lokalisation (ansikte, underarmar, underben), att de alls icke eller endast med stor svårighet kan döljas av kläder. Flickorna har en känsla av osäkerhet och obehag och deras tatueringar kan vara till verkligt hinder, då de söker arbete. De underkastar sig ibland smärtsamma procedurer vid försök att själva avlägsna tatueringarna. Många flickor behåller sina tatueringar därför att de saknar ekonomiska förutsättningar för att låta avlägsna dem men också därför att de har felaktiga föreställningar om medicinsk revisionsteknik.

LITTERATUR:

1. Virchow, R.: Europäische Tätowirungen. Gesellschaft für Anthropologie. Berlin. Verhandlungen 1897, s. 323.
2. Lacassagne, J. et Herber, J.: Du tatouage chez les prostituées de France et d'Afrique du Nord. Revue Internationale de criminalistique. 7:8, 1935.
3. Bergh, R.: Über Tätowierungen der Prostituierten. Mh. für Prakt. Derm. 12:205, 1891.
4. Schönfeld, W.: Tätowierte Frauen um und nach der letzten Jahrhundertwende. Hautarzt 6:487, 1955.